

ΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΤΟΥ ΡΙΖΕΣ

ΜΕΡΟΣ 1

1.1 Η Καταγωγή του Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου

Ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος έδωσε στοιχεία για την, από την πλευρά του πατέρα του, καταγωγή του, το 1899, σε επιστολή που έστειλε (απαντώντας σε σχετικό ερώτημα) στον Κωνσταντίνο Διγενάκη, ή Δασκαλογιάννη, στιχουργό και παλαιό οπλαρχηγό, που τότε ήταν υπάλληλος της Βιβλιοθήκης της Βουλής στην Αθήνα **(Τωμαδάκη, σελ. 21)**. Σύμφωνα με αυτήν:

“Το γενεαλογικόν δένδρον της οικογενείας Βενιζέλου έχει τας ρίζας του εις Μυστράν της Σπάρτης. Ήδη από του προπαρελθόντος αιώνος υπάρχει εκεί εγκατεστημένη η οικογένεια των Κρεββατάδων, εκ των επιφανεστέρων της Πελοποννήσου. Ο εκ των μελών αυτής Παναγιώτης Κρεββατάς διεκρίνετο δια την σύνεσιν και ανδρείαν του, μετέσχε δε εκ των πρώτων της εν έτει 1770 επαναστάσεως, της προκληθείσης υπό του Ναυάρχου Ορλώφ, απεσταλμένου της Αυτοκρατείας της Ρωσίας Αικατερίνης της Β΄ εναντίον των Τούρκων.

Μετά την αποτυχίαν της επαναστάσεως ταύτης, η τουρκική εξουσία είχεν υπό επιτήρησιν τον Παναγιώτην Κρεββατάν, όστις ηναγκάσθη εν τέλει τη υποδείξει φίλου εντοπίου Οθωμανού, να εκπατρισθεί εις Επτάνησον προς αποφυγήν κινδύνου της ζωής του. Έτερον μέλος της αυτής οικογένειας, ο Μπενιζέλος Κρεββατάς, εξεπατρίσθη επίσης εις Κύθηρα, όπου ενυμφεύθη και παρέμεινεν επί ένα χρόνον εμπορευόμενος. Βραδύτερον κατέφυγεν εις Χανιά της Κρήτης και εγκατεστάθη εκεί οριστικώς συνεχίζων τας εμπορικάς του επιχειρήσεις. Εις εκ των υιών του Μπενιζέλου Κρεββατά, Κυριάκος το όνομα, υπήρξεν ο πατήρ του Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου. Μετερχόμενος και ούτος τον έμπορον απήλαυεν αμερίστου εκτιμήσεως εν Χανίοις. Προς τούτοις ανήκεν μεταξύ των εγγραμμάτων της εποχής του και διεκρίνετο δια τα εθνικιστικά του φρονήματα.

“Νεώτατος ακόμη μετέσχε του μεγάλου αγώνος του 1821 ως γραμματεύς του εκ της επαρχίας Σελίνου οπλαρχηγού (Ιακώβου)

Κουμή, μεθ' ου υπέστη την εν Μονεμβασία πολιορκίαν, έφερεν δε το χάλκειον αριστείον του αγώνος. Τρεις εκ των αδελφών του έπεσον κατά τον αυτόν ιερόν αγώνα, εις δε έτερος, ο Χατζή-Νικολός Μπενιζέλος, εστάλη μετά δύο άλλων Κρητών, άμα εκραγεΐσης της επαναστάσεως, όπως συνεννοηθώσι προς τους εν Ελλάδι αρχηγούς του αγώνος.

"Εξορισθείς εν έτει 1843 υπό της Τουρκικής κυβερνήσεως δημιουργούσης ολόκληρον την περιουσίαν του και το εμπορικόν του κατάστημα, διετέλεσε προγεγραμμένος και εξόριστος επί 19 όλα έτη, μόλις κατά το έτος 1862 επιτραπέΐσης αυτώ της επανόδου. Και πάλιν δε προγραφείς κατά την επανάστασιν του 1866, μόλις κατά το 1874 έλαβεν την άδειαν να επιστρέψη και παραμείνη εις Χανιά."

(Τα ανωτέρω αναδημοσιεύονται από **Τωμαδάκη (σελ. 21 - 22)** με την διευκρίνιση ότι τα παρέλαβε από το βιβλίο του **Γ. Παπαντωνάκη: Η Πολιτική Σταδιοδρομία του Ελευθ. Βενιζέλου, Τόμος Α΄, Αθήναι, 1928, σελ 11-12)**

Η Μακράκη (σελ. 100) αποδίδει το παραπάνω κείμενο στον Παπαντωνάκη.

Το φρούριο της Μονεμβασίας το οποίο αναγράφεται στην παραπάνω βιογραφία, ήταν το πρώτο φρούριο που έπεσε σε Ελληνικά χέρια (**Παπαμιχαλόπουλου, σελ. 92**) στην επανάσταση του 1821. Αυτό ήταν σημαντικό γεγονός γιατί όχι μόνο αναπτέρωσε το ηθικό των Ελλήνων (αφού μπορούσαν ακόμα και φρούρια να εκπορθούν), αλλά επιπλέον, γιατί προμηθεύτηκαν απο τους αντιπάλους τους σημαντικό πολεμικό υλικό. Η Πελοποννησιακή Γερουσία έστειλε εντολή στην Εφορεία της Σπάρτης, στις 9.6.1821 με την υπογραφή του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, να καλέσουν τους πολιορκούμενους να αποχωρήσουν, παρέχοντας εγγύηση για τη ζωή τους. Στις 10.6.1821, σε εκτέλεση της παραπάνω εντολής οι "Αντωνόμπεης Γρηγοράκης (πολεμικός) και Παναγιώτης Κρεββατάς", ως Εφορεία Σπάρτης, έστειλαν στον αρχηγό της θαλάσσιας δυνάμεως Γ. Πάνο σχετικό έγγραφο για να το επιδώσει, με Τούρκο αιχμάλωτο, στους πολιορκούμενους. Το έγγραφο αυτό, γεμάτο πατριωτικό ενθουσιασμό, διευκρινίζει με πόση λαχτάρα περίμεναν σύντομα την άλωση της Μονεμβασίας - που σε λίγο υλοποιήθηκε (**Παπαμιχαλόπουλου, σελ. 82**, όπου αναδημοσιεύονται τα σχετικά έγγραφα)".

Η συμβολή του Κυριάκου Βενιζέλου στον Εθνικό Αγώνα του 1821

είναι απολύτως τεκμηριωμένη και προκύπτει από το χάλκινο αριστείο το οποίο του απονεμήθηκε. Η συμμετοχή του όμως ειδικά στην πολιορκία της Μονεμβασίας, το 1821, θα ήταν δυνατή αν ο Κυριάκος είχε γεννηθεί περίπου το 1806 ή ενωρίτερα, ενώ γίνεται αποδεκτό, όπως αναγράφεται στο Κεφάλαιο 1.2, ότι πιθανότατα γεννήθηκε περί το 1814-1816.

Την καταγωγή του από την οικογένεια Κρεββατά εβεβαίωσε προφορικά, αλλά όχι και γραπτά, ο ίδιος ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και στον γυμνασιάρχη **Π.Χ. Δούκα**, ιστοριογράφο της Σπάρτης (όπως αναγράφεται από τον **Τωμαδάκη, σελ. 23-25**), προσθέτοντας ότι στην κατοχή του (του Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου) βρίσκονται και τα σινέτια (συμβόλαια) τα οποία επικαλείται ο Μπενιζέλος Κρεββατάς στο έγγραφο του, του 1821, με το οποίο ζητά πίσω τα οικογενειακά του κτήματα στον Μυστρά. (Φωτοτυπία της αίτησης αυτής δημοσιεύεται από τον **Κρεββατά, σελ. 293-294**)

Για τους Κρεββατάδες είναι γνωστό ότι συμμετείχαν ενεργά στην επανάσταση κατά των Τούρκων, το 1770 (Ορλωφικά) καθώς και στην επανάσταση του 1821, οπότε ο Παναγιώτης Κρεββατάς, ηγετικό πολιτικό στέλεχος, εδολοφονήθηκε το 1822 από άλλους Μανιάτες (της οικογένειας Γιατράκου) για λόγους αντιζηλίας (**Κρεββατά, σελ. 260 - Τωμαδάκη, σελ. 23**).

Τα μέλη της οικογένειας Κρεββατά ήταν πλουσιότατοι γαιοκτήμονες της Μάνης (**Κοντογιάννη, σελ. 55-57, Κανδηλώρου, σελ. 57, 71, 80, 179**).

Ο γιος του Δημητρίου Κρεββατά, ο Παναγιώτης Κρεββατάς, ηγετικό στέλεχος της Επανάστασης του 1821, όπως ήδη αναφέρθηκε, δολοφονήθηκε πριν τεκνοποιήσει. Η διαθήκη του, του 1819 δημοσιεύεται από τον **Κρεββατά, (σελ. 63-64)**. Η οικογένεια Κρεββατά, ισχυρότατη και πλουσιότατη, προφανώς είχε πολλά διακεκριμένα μέλη όπως π.χ. και τον Γιαννάκη Κρεββατά (**Κοντογιάννη, σελ. 420**) και αυτό καθιστά δυσχερέστερη την μεταξύ τους συγγενική ταύτιση.

Η μεγάλη προβολή και δύναμη της οικογένειας Κρεββατά στην Πελοπόννησο καθώς και η πατριωτική στάση της φαίνεται και από το παρακάτω δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στην εποχή των Ορλωφικών (1770):

*"Ποια ήταν κειν' η Κυριακή ποια ήταν κειν' η μέρα
που συχνοκουβεντιάζανε της Μώρας οι Γερόντοι
Που γράψανε και στείλανε απάντο στο Ντοβλέτι:*

*΄Πασάς μην έρθει στο Μωρηά μηδέ κανείς βεζύρης
 Πασάς λογιέται ο Κωνσταντής, Μπενάκης Μουσελίνης
 και ο Γιαννάκης Κρεββατάς κατής για να τους κρίνει΄
 Και ο Βασιληάς πουτάκουσε πολύ του κακοφάνη
 Εφτά ζατόρους έστειλε να πάνε τα φιρμάνια
 Τρέμουν οι στρατες του Μωρηά κι΄ οι δημοσιές της Πόλης
 Τρέμει κι΄ ο Χαμοζάτορας που φέρνει τα φιρμάνια"*

(Κανδηλώρου, σελ. 71)

Ο Ευστράτιος Κουλουμβάκης (φανατικός αντιβενιζελικός την εποχή εκείνη) αμφισβήτησε στην εφημερίδα **"Χρόνος" 27.12.1911** την καταγωγή του Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου από τους Κρεββατάδες (ίσως επειδή τότε εθεωρείτο ότι ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος θα πολιτευθεί στη Λακωνία) επικαλούμενος τη μαρτυρία του Λάκωνος πολιτευομένου Κων/νου Π. Κρεββατά. (**Τωμαδάκη, σελ. 41**). Αλλά ο Κρεββατάς αυτός δεν επιβεβαιώνει τον Κουλουμβάκη (**εφημερίδα "Πατρίς", 1.1.1912**) περιοριζόμενος να δηλώσει ότι "ουδέν σαφές και θετικόν" γνωρίζει, αποκαλύπτοντας όμως ότι ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος του είχε αποστείλει επιστολή ισχυριζόμενος την καταγωγή του αυτή και προσθέτοντας, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς του Κουλουμβάκη, ότι "από πολλών ετών εκ πηγών πολλών και διαφόρων είχαν πληροφορηθή κατά τρόπον αόριστον, περί της τοιαύτης του κ. Βενιζέλου καταγωγής".

Ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος κολακευόμενος για την καταγωγή του από τους Κρεββατάδες, φωτογραφίζεται σε γαϊδουράκι, στο Μυστρά, πηγαίνοντας στο σπίτι Κρεββατάδων (**Στεφάνου Στ, Ο Βενιζέλος όπως τον έζησα από κοντά. Τόμος Β΄, Αθήνα, 1975**) και ξανά στα ερείπια του αρχοντικού των Κρεββατάδων, στο Μυστρά (**Κρεββατά, σελ. 371**). Την καταγωγή του από τους Κρεββατάδες του Μυστρά υποστηρίζει ο ίδιος ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος με προφορική δήλωσή του (**Κρεββατά, σελ. 366**), όπως αναγράφει μαρτυρία του Καθηγητή **Ανδρέα Βέλμαχου**, (σε άρθρο του δημοσιευμένο στα **"Λακωνικά", Τεύχος 16, 1966**), ο οποίος βεβαιώνει ότι ο ίδιος άκουσε τον Ελευθέριο Κ. Βενιζέλο, σε προεκλογική συγκέντρωση στη Σπάρτη, το 1928, να δηλώνει: "Το σπίτι των προγόνων μου βρίσκεται ακόμα στο Μυστρά".

Στο προηγούμενο κείμενο του Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου προς τον Κ. Διγενάκη (ή Δασκαλογιάννη) δεν αναφέρεται η εκ μητρός καταγωγή του. Είναι όμως βέβαιο ότι ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος κατάγεται από την γνωστή ηγετική Θερισιανή οικογένεια της εποχής εκείνης, τους Χάληδες.